

Vasvári Nemzetközi Színházi Fesztivál

Az előzmények: 1987-1994.

Vas megyében az 1980-as évek elején a kistelepülésekben megjelent az amatőr színházi csoportok tevékenysége. Országos viszonylatban is kimagasló volt a falvakban meglévő súlyuk, számszerűségüket és munkájuk minőségét tekintve is. Ennek köszönhetően találkozási alkalmakat teremtettek maguknak, s ennek eredményeképp szerepük túlnőtt a színházi színpadon. Egy-egy faluban olyan közösségteremtő erőt képviseltek, amelynek köszönhetően hatásuk a település egészén érvényesült. Elmondható

ez Rábagyarmatról, Sorkikápolnáról, Csehimindszentről. Az ekkor megkezdődött folyamatba kapcsolódott be Vasvár és a térség két faluja 1987-ben. (Vasvár 1986-ban lett város.)

Falusi Színházi regionális fesztiválja került megrendezésre a Vasvár–Gersekarát–Csehimindszent háromszögben. A következő években, 1994-ig rendszeresen zajlottak a háromnapos rendezvények. Akkor a folyamat hét évre megakadt, aminek okai abban lelhetők fel, hogy a települések önmaguk, csak a saját maguk által elgondolt és saját maguk által lehetséges módon kívánták megoldani minden problémájukat, reprezentálva kivívott önállóságukat.

2002-2011.

Az ezredfordulóra ismét kedvező feltételek teremtődtek, hogy összefogásra alapozva folytatódjon – megújult formában – a vasvári fesztivál. Tudatosan vállalva nemzetközi jellegét, minden évben hívtunk külföldi csoportokat. A vasvári fesztivál beágyazódott és szervesült az országos és nemzetközi fesztiválok közé. Presztízse lett a rendezvénynek, ennek köszönhetően Vasvár vidéke is nyitottabb lett irányában, egyre több település érdeklődött az előadások iránt. Jellemzővé vált, hogy évenként 3-4 helyszínre tájoltattunk csoportokat. A fesztivál hatása érzékelhetővé vált a kistérség 22 településén és azon túli további községekben.

Az év közbeni gyermekszínházi előadásokra és a felnőtt színházi előadásokra is szervezzük a közönséget a térségből – a fesztivál inspirálta igényeknek köszönhetően. A Nagy Gáspár Kulturális Központ 2006-ban új épületet kapott és infrastrukturális eszközei is modern lettek. A legigényesebb előadásokat is ki tudja szolgálni a technikai rendszere. A fesztivál nyilvánvalóan generálta ezen fejlesztéseket.

2012.

Kényszerűség miatt ősre halasztódott a rendezvény, aminek kreatív és generáló – pozitív – hatásai lettek. Beépítésre került néhány előadás a

2014. Fesztivál életképek 1.

2014. Fesztivál életképek 2.

felnőtt színházberlet-sorozatba, valamint megnőtt a vidéki előadások iránti igény.

2014.

A Fesztivál négy napja alatt 27 csoport, a Kárpát-medence minden tájáról 39 előadást mutatott be, 12 helyszínen 2200 főnyi közönségnek. A résztvevő színjátszók száma 450 fő volt. A hegyháti kistérség, valamint a térséggel határos zalaszentgróti, sárvári, egerszegi kistérség településeiből, mintegy 25 faluban minden háztartásba eljuttattuk a fesztivál programját. Vasváron minden házban és a helyi újságban is ott volt a programfüzet. Rádiók (Isis, Nyugat Rádió, Katolikus Rádió) adásait felhasználva, megyei lapokban és honlapokon hirdettünk. Az internetet a fesztivál előtti hetekben önkéntesek használták arra, hogy minél személyesebben is eljussanak az információk a célzott közönséghez. A falvakban a polgármesterekkel vettük fel a kapcsolatot, ennek köszönhetően a legtöbb helyen személyesen – egyben presztízsüket növelő módon – köszöntötték a színjátszókat és a közönséget. Az előadások szereplői és a helyiek között mindenütt sor került ismerkedésre, aminek következményeként az újabb lehetőségek, az ismeretségek terveket generálnak. (Csoportok jönnek vissza a falvakba a nyári időszakban nyaralni. Együtt készítenek vendégek és helyiek

új előadásokat. Meghívások születtek a csoportok között.) A helyi szervezők hónapokkal előbb kapcsolatban álltak a főszervező vasvári Nagy Gáspár Kulturális Központtal. Minden részletre kiterjedően tartották a kapcsolatot. A tervezett előadásokon túl további öt valósult meg. Vasvári előadásokra jöttek nézők szervezett formában vidékről, buszokkal a falvakból előadásokat nézni. A települések egymás között is átjártak az előadásokra.

A fesztivál hatásai: fejlesztések és elmozdulások

Andrásfán felújították a kultúrházat és készítettek egy mobil házikót, amit a térségben a rendezvényekre vinni tudnak. Használják a Rétes fesztiválon, falunapon és egyéb alkalmakkor, mindig a megfelelő látványelemekkel kiegészítve. Gersekaráton többen gondolkodnak a falusi vendéglátás feltételeinek a bővítésében – szintén a fesztivál hatására. Rum, Rábahidvég, Csehimindszent, Szajk településeken javították a színpadi technikai feltételeket. Lámpákat és hangosítást vásároltak, elsősorban a fesztiválokhoz kötődő előadások motivációjaként. Ezek igen, de a legfontosabb „fejlesztések” nehezen láthatók. Pedig az emberi fejekben és lelkekben zajló folyamatok minden

elmondhatónál fontosabbak. És amik ebből mégis: azon gondolkodnak falvakban, hogy színjátszó csoportot alakítanak, hogy táncot tanulnak, hogy kézműves tárgyakat készítenek, hogy újra megkeresik az embereket, akik tudnak még faragni (pl.: Nagytíljajon és Bérbaltaváron).

Kérdések, válaszok, következtetések

Annak érdekében, hogy a következő fesztivál tervezéséhez felhasználhassuk, a rendezvényt követően a csoportoktól, a szervezőktől és a zsűritől is megkérdeztük és rögzítettük a véleményeket, javaslatokat.

A fesztivált követő kérdések a színjátszó csoportokhoz (melyeket a csoportok 80%-a megválaszolt):

1. A Fesztivál előtt vagy után részt vennének-e egy 3 napos intenzív képzésen?

– A színjátszók 75%-a igennel jelezte az ehhez való viszonyát, jónak tartja az elképzelést.

2. Vidéki kis falvakban – kultúrházakban (hálózsák) vagy magánházaknál elszállásolva – bekapcsolódnának-e falufejlesztő munkába, közösségi kezdeményezésekbe?

– Az igenlő válaszok 90 %-ot jeleznek. Amely csoportok már voltak vidéken előadásokkal, azok teljes egészében támogatják az ilyen irányú terveket.

3. Körülbelül mennyi pénzt költöttek a csoporttagok (általában) a városban a fesztivál ideje alatt?

– A négy nap alatt átlagosan 3500 Ft-t költött egy színjátszó. A skála az 1500-6000 között mozgott.

4. Elég volt az iskolai ebéd és vacsora? Megfelelő volt-e az étel minősége?

– A 60% tartja megfelelőnek. Voltak kritikai észrevételek a kiszolgálás tempójáról.

5. A városban milyennek ítéled a házigazda szellemet a szervező Nagy Gáspár Kulturális Központéhoz viszonyítva?

– Lényegesen gyengébbnek értékelte a választ adók fele, és csak a másik fele ugyanolyannak. E téren tehát további lépéseket kell tenniük a szervezőknek.

6. Mennyit tanulatok szakmailag a fesztivál ideje alatt az előadásokból, a zsűritől, egymástól, vagy egyéb módon?

– Markánsan megoszlik a fesztiválon először megjelenő csoportok véleménye a visszajárókétól. A több éve megjelenő csoportok kevésnek tartják a tanultakat, az új csoportok elégnak.

7. Hány új Facebook kapcsolatot szült a fesztivál?

– Átlagosan 4 új kapcsolatot generált a fesztivál, amely várakozásainknál kevesebbnek bizonyult.

Öt csoport külön részletes szöveges elemzést adott a fesztiválról. Kiemelik a családi és közösségi hangulatát. Kevésnek tartják a helyiek aktivitását, dicsérik a kisfalvak részvételét. Értékelték az önkéntesek segítőkészségét. Barátságosnak, szépnek tartják a kisvárost és az egész Hegyháti térséget. Jó híret viszik a rendezvénynek.

A segítő-szervező csapattal (32 fő) a rendezvényt követő második héten végeztük el az értékelést (kérdések alapján értékelték az egész rendezvényt, ezen belül önértékelést is végeztek, l. táblázat).

Az önértékelést pontozással végezték el, amit utána csoportban értékelték. A válaszadásokból kitűnik, hogy a személyes motiváció mind a szervezésben, mind a marketingben előkelő helyet foglal el. A fesztivál szélesebb körű társadalmi elfogadottsága érdekében szükségesnek látják a

helyszínek bővítését. Ennek érdekében javasolják a rendezvény színésítését egyéb programokkal is.

A múlt fesztiválról – a jövő fesztiváljáért

A vidéki előadások helyszíneire küldött köszönő levelek:

..... Község Önkormányzata
Tárgy: színjátászo fesztivál.

Tisztelt Polgármester Úr!

A Vasvári Nemzetközi Színjátászo Fesztivál Szervező Bizottsága nevében köszönjük közreműködését a falujában lezajlott előadás kapcsán. Gratulálunk a helyi szervezőknek. Szép számú közönség nézte a előadását, akiknek szereplői viszont megismerték a település értékeit, és kapcsolatok létesültek, melyek alapjai lehetnek a további – akár év közbeni – együttműködéseknek.

Kérem Önt, szíveskedjen a szervezőket, munkájukat a jövőben is segíteni. Építő kritikájára és a sikerek megerősítésére számítunk az Ön részéről. Kérem, tolmácsolja ezeket a helyi főszervező felé.

A Fesztivál országosan is elismert vidékfejlesztő és közösségfejlesztő jó gyakorlatként tesz szert egyre nagyobb ismertségre.

A jövőben országos szakmai találkozón, fesztiválszövetségek fórumain és egyéb projekt ismertetőkön

sor kerül az ismertetésére és népszerűsítésére. Máris megkezdődött a jövő évi szervezés, mely mutatja, hogy több újabb falu jelentkezett be igényvel.

Idén a támogatásoknak köszönhetően jó feltételekkel tudtuk az előadásokat kínálni. A jövőben kalkulálni kell a lehetséges bevételeket is (belépőjegyek az előadásokra, szponzori támogatások, helyi pályázatok stb.).

Jövőbeni együttműködésére számítunk, amely mindannyiunk fejlődését szolgálja.

Vasvár, 2014. 06. 25.

Tisztelettel:

Gergye Rezső igazgató

A rendezvényt követő egy hónapon belül *személyesen is felkerestük a vidéki falvak vezetőit*. Megerősítettük a levélbe foglaltakat, kikértük a véleményüket.

A szakmai zsűri meghatározó szerepéről

A fesztivál kezdeteitől következetesen válogatják össze a szervezők a zsűrit. Figyelnek arra, hogy a profi színházi világ és az alternatív vagy amatőrnek mondott szféra legjobb képviselői és ismerői legyenek jelen. Fontosnak tartják a szervezők azt is, hogy a zsűriben minden évben legyenek visszatérő, állandó tagok és legyenek újak is.

A szakmai zsűrinek feltett kérdések és véleményeik összegezése

1. Miért van szükség a vasvári fesztiválra?

– Az amatőr művészeti csoportoknak különösen nagy szükségük van a szakmai találkozókra, hiszen fellépési lehetőségeik eleve korlátozottak. Egy-egy elkészült mű fejlődése, érése szempontjából pedig nagy szükség van a többszöri/sokszori találkozóra a nézőkkel. – Fontos, hogy a fesztiválon a fellépő együttesek tagjai nézik egymás előadásait, amiből sokat tanulnak. Abban is segít ez, hogy megerősödjenek céljaikban és azok fontosságában. A vasvári találkozóknak fontos tulajdonsága, hogy több korosztályból ke-

		%
Mi motiválta az értékelésre?	a meghívás	27
	érdekel a találkozó jövője	57
	ez egy jó buli	21
	egyéb	5
Milyen programot javasolsz még jövőre?	koncert	51
	vetélkedő	21
	túrázás	21
	egyéb	7
Javaslataid a közönség szervezése ügyében?	inkább személyesen	56
	inkább a technikát használva	25
	egyéb	18
Milyen tereket javasolsz még előadás helyszínnek Vasváron és vidéken?	templomterek,	6
	köztterek	60
	közintézmények	12
	pincék	15
	magánterületek	7

Gergye Rezső igazgató megnyitja a díjátadást.

rülnek ki a játszó, sokféle műfaj szerepel a programban. Ez megint csak tágítja a horizontot mindenki számára. A Vasvári Fesztivál fogalom. Ha nem volna fontos a csoportok számára a találkozás, a visszajelzés a munkájukról, nem jönnének, nem jelentkeznének. De jönnek. A különböző generációk, stílusok, színházfelfogások, célok jól megférnek egymással. Az egymást néző csoportok, viszonyítási pontokat jelentenek egymásnak.

– A vasvári az ország egyik legjelentősebb, régiókon, határokon túlmutató kihatású színházi fesztiválja. Szervezési- és műsorpolitikája révén lehetőséget biztosít a társulatok találkozására a színháztermen belül, és azon túl is. Szemle jellegénél fogva szerepelteti az amatőr színházi – műfaji, szociológiai, korosztályi tekintetben a legtágabb – hagyományos és kísérletező szándékkal alkotó csoportjait.

– Nagy szükség van a találkozóra, hiszen alig van lehetőség a kilépésre. S hiába nehezek a körülmények, ha marad a találkozó rangja, meg fogják keresni a csoportok a lehetőséget, hogy eljőjenek.

– Az amatőr (nem-hivatásos, öntevékeny stb.) színháziaknak igen nagy szükségük van: ünnepekre, „idegen” közönség előtti bemutatkozásra, szakmai visszaigazolásra, a hasonló tevékenységet űzőkkel való találkozásra. Egy jó színházi fesztivál

mindezt kínálja. A vasvári színházi fesztivál a nem túl nagyszámú színházi fesztiválok egyik legkiválóbbika. Mitől? Elsősorban is attól, hogy hosszú évek jól sikerült fesztiváljainak köszönhetően ma már az ország, sőt, a Kárpát-medence legkiválóbb társulatai tartják fontosnak, hogy jelen legyenek Vasváron, továbbá a legkiválóbb szakemberek vállalnak zsűri-feladatot és nyújtanak a fellépőknek szakmai továbbképzéssel felérő elemzéseket.

2. Miért jó a városnak?

Az ország különböző részeiből, sőt, a határon túlról is érkeznek színházi csapatok Vasvárra, és ha jól érzik magukat, biztos, hogy jó hírért viszik a városnak. Emellett azért jó a fesztivál a településnek, mert számos igen jó minőségű előadást, csoportot láthat, sokféle színházat kap e néhány nap alatt, anélkül, hogy el kellene utaznia értük. A közönségnevelés, ízlésformálás nagyon jó lehetősége lehetne a fesztiválnak, ha sikerülne elérni, hogy a vasvári közönség mind nagyobb körben magáénak érezze a rendezvényt, nézze az előadásokat. Egy idő után már ne csak az operettet – mert, hogy azon igen jó ház volt, sok „civil” vasvári nézővel. Előre tudva a legszínvonalasabb előadásokat, azokra még külön érdemes lenne közönséget szervezni. Így tudná a város mind jobban kihasználni a fesztivál adta rendkívüli helyzetet. A rendezvény rangja emeli a város fényét, a mind nagyobb helyi érdeklődés, a színház hatása jó a városnak. Megtalálva arra alkalmas előadásokat, mint amilyen a Teleszterion tűzszínháza volt, megszeretné a város lakossága a színházat, mert meglátja, mennyi minden belefér ebbe a fogalomba. Erre lenne jó a még több utcai, szabadtéri jelenlét. Vonhatná a még szokásukká nem vált színháznézőket, esetleg valamilyen vásár, régiós termék-, kézműves-, szokáskultúra bemutató.

3. Miért jó a térségnek?

– Igen pozitívnak látom a régió bekapcsolását a műsorsorozatba, mert olyan településeken is megjelenhet színház, ahol egyébként nem, vagy igen ritkán. A térség számára mindenképp nagyszerű lehetőség, hogy

egy-egy előadást utazzat a fesztivál, így kis falvakba is eljutnak produkciók. Ez feltétlenül fontos eredmény, amit meg kéne tartani, azzal a módosítással, hogy minden előadás látható legyen Vasváron is. Javasolom tehát, hogy a Vasváron is látható legjobb előadásokat utaztassa a fesztivál a környező településekre. Mivel nincs előválogatás, nyilván nehéz látatlanban garantálni a minőséget, ámbar a csoportok jelentős része visszajáró vagy legalább az intézményük az, mint pl. a pécsi művészeti középiskolások, és azért a szervezők ismerik a résztvevők jó részét, tudják, mire számíthatnak. A javaslatom az, hogy akik először jelentkeznek a fesztiválra, azoktól kellene referencia-anyagot, DVD-felvételt kérni. A többiekét természetesen nem, hiszen nyilván nincs rá apparátus és energia, hogy előválogatás alapján álljon össze a fesztivál programja, és ez tán nem is volna jó. De a teljesen új szereplőktől, ismeretlen csoportoktól jó volna bemutatkozó anyagot kérni.

– Ahová csak „kitelepültünk”, mindenütt szép számú érdeklődő jött el az előadásokra, érezhetően mozdítottunk valamit e kistelepülések életében, rég nem látott színházi társak találkozhattak egymással (pl. rábágyarmatiak a csehimindszentiekkel), nem beszélve arról, hogy milyen ritka az igazán minőségi művészeti produkció e művelődési és faluházak színpadjaiban. Valamilyen „buszos” megoldással be is lehetne hozni nézőket Vasvárra is. Ehhez egy nagy busz is elég, mely mondjuk, kétszer, háromszor fordul a közeli települések és Vasvár között a nézőkkel oda-vissza.

– A térségben van fogadókészség. Esemény egy-egy előadás a fogadónak a helyszínen. A vidéki előadások esetében az időpontokra kellene jobban figyelni.

– A térségnek két okból van igen nagy hasznára a vasvári színházi fesztivál. Egyrészt alkalmat kínál a környék (amúgy igen szépszámu, nagy hagyományú és jó színvonalú) színháziaknak az országos bemutatkozásra, másrészt igen színvonalas előadásokat juttat.

A vidéken a regionális hatást érezkelhetjük, ahogy a kis falvakban az előadások rendkívül jó hangulatú

Regős János értékeli a díjátadón.

szomszédolást, a térség lakóinak egymás felé fordulását fokozták, amely nyilvánvalóan segít feloldani a társadalom perifériális kulturális-gazdasági érzületét. Ezért ésszerű az állam túl a regionális és helyi támogató erők további mozgósítása is. A fesztiválok hatása gazdaságilag is mérhető (üzleti bevételek, helyi adóbevételek növekedése), ami persze az állami szintre is igaz. Legfontosabb eredmény azonban, ha egy gyereknek-ifjúnak is motivációt ad, elhivatottságot okoz benne. Akkor aztán: tanulással, munkával önmagát építve, szolgálhatja a közösséget, melyből vétetett.

4. Megjelenhetnének-e a fesztiválon idegen nyelvű csoportok?

– Idegen nyelvű előadásokat lehet hívni, természetesen, de azok nyilván szűkebb szakmai érdeklődésre számíthatnak (a többi színjátszó érdeklődésére). De lehet értelme ott, ahol a közönség nyelvi közege megegyezik az idegen nyelvű csoportéval. Játshatnának „fizikai” színházat, vagy nagyon ismert drámát.

– Minden bizonnyal lehetne külföldi együtteseket is meghívni, de lehetőleg olyan produkciókkal, amelyek nem igényelnek fordítást vagy bonyolult technikát a feliratozáshoz. Elsősorban tehát nem „szó színházakat”. Ez még izgalmasabb lenne a csoportok számára: saját munkájuk összehasonlítása más országok együtteseivel.

– Nagyon is kívánatos volna a nemzetközi nyitás, persze megfontolt elő-szelekcióra lenne szükség, hogy olyan előadások kerüljenek a közönség és a többi színjátszó elé, melyek nem csak egyszerűen jók, színvonalasak, de érdekesek is arra, hogy nemzetközi kontextusban is bemutatkozzanak. Érdekes irány lehetne egy Kárpát-medencei körből való válogatás, esetleg a határon túli magyar csoportok, szakemberek ajánlásait véve alapul, illetve olyan magyarországi szakembereket, akik sokat utaznak, sokat látnak – kifejezetten izgalmas lenne látni itt cseh, szlovák, osztrák, szlovén, szerb, horvát, román színjátszókat, vagy esetleg minden alkalommal egy-egy szomszédos ország lenne – úgymond – díszvendég.

5. Miként lehetne képzés a rendezvény alatt?

– Ha a zsűri beszél, az is egy szakmai képzés, fejlesztés. Hogy emellett mi mást érdemes csinálni, az mindig az adott fesztivál mezőnyének összetételétől is függ (ennek megfelelően lehet fizikai/mozgás tréning, beszédképzés, kreatív zenei képzés stb.). A három, illetve három és fél nap meglehetősen kevés, de a délelőtti lehetne részben ilyesmire fordítani a szakmai megbeszélések mellett. Ehhez nyilván az kéne, hogy kevesebb előadás legyen. Nem szegényedne ettől a program, inkább gazdagodna, sokrétűbb lenne.

– A képzéshez – hogy az nyújtson is valamit a résztvevőnek – minimum egy hét intenzív együttlétre van szükség. Ezt nem lehet csak úgy mellékesen, kiegészítő jelleggel csinálni. A szakmai értékelések idejét, mikéntjét lehetne átgondolni. Ha a zsűri összetétele megengedi, lehetne az értékeléskor „szakosodni” és jobban belemélyedni az egyes produkciók konkrét elemzésébe. Az is járható út lenne, ha bizonyos előadások előre vállalnák az „élve-boncolást”, ezt előre be lehetne írni a programba, mint továbbképzési lehetőséget. Lehetne külön napokra bontani, pl. egyik nap csak dramaturgia, másik nap csak

rendezés, aztán külön látvány/díszlet, kellék, jelmez stb.

– A fesztivál időtartamának meghosszabbítása, a kurzusok, a szakmai értékelések, az előadások időszükségletének biztosítása (csak) pénz kérdése. Egyébként gazdaságos lenne, mert pl. egy utazási költség merül csak fel.

Végezetül

A fesztivál szó általában ünnepi eseményt jelent. Az emberi közösségek legfontosabb találkozási alkalmai. Napjaink amatőr és hivatásos színházi fesztiváljai ősi gyökerekből sarjadnak és úgy tűnik, a fesztivál, mint ünnepélyes találkozási forma éppen olyan természetes és ősi igénye az emberi csoportoknak, mint maga a tevékenység, amelyet felmutatnak. Szükséges persze ehhez, hogy a forma megfelelő tartalommal együtt jelenjen meg. A fesztiválokon jó esetben mindenki gazdagodik ismeretben, érzelemben, a minőség iránti igényességben egyaránt. És nem utolsó sorban újraépülhetnek általa természetes struktúrák. Mert a Fesztivál a vidéket és a térséget fejlesztő erő.

Együttműködési szándékát a Nagy Gáspár Kulturális Központ megerősítette azzal, hogy kapcsolódik a 2015-ben Pápán a Kazincbarcikai Ifjú Horváth István nemzetközi Színjátszó Fesztivál jogutódjaként induló PROGRESS(R) Fesztiválhoz, amelyre Vasvárról a legszínvonalasabb előadást javasolja, valamint fogadóhelyszíneként is kapcsolódik a rendezvényhez. Ugyanis minél több esemény jellemzi a térséget, annál inkább lesznek készletbe a helybeliek, hogy ők is alakítók legyenek saját lehetőségeik terén. A vasvári Nemzetközi Színjátszó Fesztivállal így ösztönözzük a vidékfejlesztést. A Fesztivál mögé felsorakozott újabb projektek – a vidék szerves egységében – további ötleteket hoznak felszínre, amelyek tervekké és vidékfejlesztő projektekké válnak. A fesztivál, mint kulturális megmozdulás, képes ennek a szerepnek a betöltésére.

Vasvár, 2014. 08. 31.

GYERGYE REZSŐ a vasvári Nagy Gáspár Kulturális Központ igazgatója, Wlassics Gyula-díjas (2010).